

Anotace tématu:

Jedinci s mentálním postižením, vývojové poruchy učení

Vzdělávací program se zaměřuje na výchovnou a vzdělávací problematiku jedinců s mentální retardací, s poruchami chování a ze sociálně slabého prostředí. Dotýká se zejména primárních příčin vzniku mentálního postižení a možnostmi výchovy a vzdělávání v základních nebo ve speciálních školách. Dále doporučuje konkrétní výchovné metody a učební techniky z praxe speciálních pedagogů. Rozebírá možnosti inkluze či integrace těchto jedinců do základního školství.

Kurz obsáhne ve svých navazujících částech rovněž problematiku specifických poruch učení a jejich důsledků při vzdělávání takto postižených jedinců v základní škole, dále problematiku dětí s diagnostikovanými poruchami chování. Vzdělávací program zahrne také aktuální problematiku vzdělávání dětí ze sociálně slabého prostředí, a to v oddělených kapitolách.

Jedinci s postižením – mentální retardace

V průběhu kurzu probereme terminologii, definice a klasifikaci mentální retardace. Věnovat se budeme právu těchto jedinců na plnohodnotný život. Zaobírat se budeme zejména aspekty inteligence, její strukturou, hledisky socializace.

Zajímat se budeme o poruchy v oblasti zrání, učení a možnostmi socializace postižených žáků. Probereme následky deficitů adaptivního chování, zejména v oblasti motoriky, sebeobsluhy a opět v socializačních možnostech každého jedince.

Důležité bude seznámení s obdobím dětství a ranné adolescence a stabilizačních technik v oblasti základních školních poznatků a zručností do běžných životních aktivit. Totéž v oblasti sociálních dovedností – konkrétních zručností, např. účast na skupinových aktivitách a v interpersonálních vztazích.

Věnovat se budeme také oblasti pozdní adolescence a dospělosti, kde se seznámíme s nejčastějšími deficity adaptivního chování, zejména v pracovní a v sociální zodpovědnosti a výkonech.

Probereme vliv emoční, senzorické a kulturní deprivace v oblasti nedostatečného nasycování základních psychických potřeb.

Specifické poruchy učení

Seznámíme se s poruchami, jejichž základem je oslabení schopností a vlastností řady psychických funkcí, zodpovědných za řízení, kontrolu, regulaci a koordinaci chování v širokém slova smyslu.

Budeme se věnovat zejména celkové úrovni aktivace, narušené v důsledku poruchy rovnováhy základních procesů podráždění a útlumu. Dotkneme se problematice schopnosti sebekontroly, pokud jde o přiměřenost reakcí.

Probereme zejména možnosti pozornosti, která zajišťuje selekci podnětů a rovněž oblasti řeči jako regulační složce.

Objasníme si pojem lehká mozková dysfunkce, zejména jako typu specifické vývojové poruchy. Budeme hovořit o zkušenostech učitelů s „nemocí století“ – dyslexii, analogicky vymezíme také dysgrafii (specifickou poruchu psaní) a dysortografii (specifickou poruchu pravopisu).

Povíme si o společných rysech dyslexie a lehkých mozkových dysfunkcí a rozlišení uvedených poruch učení od poruch na základě mentální retardace nebo sensorického postižení.

Jedinci s poruchami chování a ze sociálně slabého prostředí

Předáme zkušenosti speciálních pedagogů z oblasti péče o děti s obtížemi na podkladě specifických poruch chování, které jsou spjaté s oslabením ve funkcích a schopnostech, které jsou zodpovědné za řízení, regulaci a integraci chování, a to při inteligenci v mezích normy. Jsou to psychické funkce a vlastnosti zakotvené v centrálním nervovém systému, jako je pozornost, reaktivita, úroveň aktivace, cílesměrnost, sebekontrola či řeč jako důležitý činitel autoregulace.

Důležitost problému neplyne z toho, jak bude porucha nazvána, ale především, co z toho pro žáky a učitele vyplývá. Pokusíme se vysvětlením situace zamezit „nálepkování“ postižených jedinců, tj. poznání a pochopení problémů, odstranění nejasností a nedorozumění, jimiž jsou obtíže obestřeny nebo laicky vysvětlovány. Chceme nastínit reálné základy smysluplné, cílené, na realitě založené systematické nápravy.

Přiblížíme pedagogům organizační možnosti nápravné péče o děti s uvedenými poruchami, do možností náprav přímo v průběhu normálního vyučování, až po využití poznatků speciální pedagogiky (psychopedie, etopedie), a také péči odborníků v multidisciplinární péči v případech výraznějších těžkostí.